

❖ POČÍNÁ SE
ÚVOD
K PROBOŠTU
ŠEBÍŘOVI

❖ Panu Šebířovi, proboštu kostela
mělnického, nadanému jak vědec-
kým vzděláním, tak i duševní
schopností, Kosmas, kostela praž-
ského jenom podle jména děkan,
po běhu tohoto života přeje od-
měny v království nebeském.
S jakou oddaností své myslí a
láskou se kořím Vašemu otcovství,
ani nedovedu — Bůh mi svědkem
— vysloviti; vždyť veliká láska není
ta, kterou pochopí lidský rozum.
Pravá láska totiž nemůže míti nic
zvláštního, nic tajného nebo
skrytého, čeho by nezjevila tomu,
koho upřímným citem miluje.
Kdyby té lásky u mne nebylo,
nijak bych se neosmělil muži tak
váženému věnovati tyto stařecké
bláhovosti. Hledaje totiž hledal
jsem, co bych vám věnoval pří-
jemného, co zábavného, ale ne-
nalezl jsem nic, co by bylo tak
směšné jako mé dílko. S chutí-li se

zasmějeme, když užíme, že si
někdo urazil o kámen nohu svou,
kolik užíte v tomto díle mých
úrazů, kolik kazů proti slovesnému
umění! Chcete-li se zasmáti nad
každým z nich, můžete až přes
míru užiti této člověku vrozené
vlastnosti. Buďte zdrav! Ale ať se
Vám samotnému tyto stařecké
hříčky líbí či nelíbí, prosím, aby je
třetí oko nespátřilo.

❖ DRUHÁ PŘEDMLUVA
K NÁSLEDUJÍCÍMU
DÍLU, PSANÁ
MISTRU GERVASIOVI

❖ Gervasiovi arciknězi, napojenému plně všelikým vzděláním v svobodných uměních a pomazanému moudrostí všestranného vědění, Kosmas, nehodný slouti tak, jak slove, sluha sloužících Bohu a svatému Václavu, s darem povinné modlitby a se znamením vzájemné lásky. Až dostaneš tento lístek, věz, že jsem Ti poslal českou kroniku. Ač není žádným půvabem slovesného umění uhlazena, nýbrž prostě a jakous takous latinou sepsána, rozhodl jsem se dáti ji přezkoušeti Tvé obzvláštní rozumnosti, aby byla podle Tvého důvtipného soudu buď vůbec zavržena, že by ji nikdo nečetl, buď, uznáš-li ji za vhodnou ke čtení, aby byla brusem Tvého zkoušení dříve bezvadně vybroušena, anebo spíše, oč ještě více prosím, znova od Tebe lepší latinou vypracována. Neboť o této své práci uznávám,

že stojí jenom za to, aby sis ji buď Ty, jemuž Bůh udělil moudrost, anebo jiní dovednější — jako to učinil Vergilius s vyvrácením Tróje a Statius s příběhy Aiakovce — podobně vzali za látku, na níž by též ukázali potomkům své umění i zvelebili památku svého jména na věky.

A tak jsem počal své vypravování od prvních obyvatelů země české a jen něco málo, co jsem poznal z báječného podání starců, vykládám, ne z touhy po lidské chvále, nýbrž aby pověsti neupadly vůbec v zapomenutí, podle toho, jak umím a vím, lásce všech dobrých lidí. Neboť dobrým a zkušeným vždy se toužím líbiti, ale lidem nevědomým a mrzutým nebojím se nelíbiti. Vímtě, že se vyskytne několik žárlivců a že se zalknou pošklebným smíchem, až uvidí složení této práce; takoví lidé umějí toliko jiným ubírat, ale sami ze sebe nic dobrého neumějí přidati. O takových praví prorok: „Moudří jsou, aby činili zlé, ale dobře činiti neumějí.“ Ti totiž jen na to rysíma očima hledí a do svého srdce jako do diamantu pro

paměť vstíjí to, co bylo řečeno
nevhodně, nebo kde má mysl
podřimujíc pochybila. Jaký div?

...NĚKDY SI PODŘÍMNE
VYTEČNÝ HOMÉR.

Mne ani jejich závistné utrhačství
neděsí, ani ironické jejich pochle-
bování mně nelahodí; kdož chtí,
ať čtou, a kdo nechťí, ať to odhodí.
Ty však, drahý bratře, miluješ-li
mne jako svého přítele a pohne-li
Tebou má prosba, opásej bedra
své mysli a vezmi do ruky škra-
bátko, křidu a pero, abys to, čeho je
příliš mnoho, vyškralal, a co
schází, přidal; co je nevhodně po-
věděno, změň ve vhodné, aby tak
mou neumělost zmírnila Tvá
vtipnost. Neboť se neostýchám
toho, aby mě opravoval přítel, ba
velmi toužebně si přeji, aby mě
zdokonalovali také nepřátelé.

Tato první kniha obsahuje děje
české, pokud jsem se mohl o nich
dověděti pořadem až do času
Břetislava I., syna knížete
Oldřicha. Léta od narození Páně
jsem počal počítati až od časů
Bořivoje, prvního knížete křestan-
ského, proto, že na počátku této
knihy ani jsem si nechťěl něco

vymýšleti, ani jsem nemohl najít
kroniku, z které bych se mohl
dověděti, kdy nebo za kterých časů
se stalo, co nyní budeš čísti v ná-
sledujících kapitolách. Buď zdrav
a podle Tvého pokynu buď se
přichystám psáti ostatek, nebo se
zde zastavím a mez vytknu svému
podniku nejapnému.

ŽIV BUĎ A ZDRAV, MÝM
PŘÁNÍM SE NEVZPÍREJ,
NYBRŽ JE VYPLŇ.

A byla tato kronika sepsána,
když panoval Jindřich IV., císař
římský, svatou církev Boží řídil
papež Kalixtus, za časů knížete
českého Vladislava a za biskupa
pražského Heřmana, jak se podává
z toho, co následuje, všem, kdož
chtí to věděti, kterého roku se co
stalo nebo za kterých indikcí.